

DWANG TOT ONBEVOEGDE UITOEFENING DER GENEESKUNST. — Het *Pharmac. Weekbl.* van 27 September maakt melding van een merkwaardig arrest der Fransche „Cour de Cassation”, waarbij een apotheker veroordeeld werd, omdat hij geweigerd had, op verzoek der politie een kleine verwonding te verbinden. De politierechter had uitgemaakt, dat de wond van zoodanigen aard was, dat de apotheker wel het verband kon aanleggen, had dus de verantwoordelijkheid op zich genomen om uit te maken, dat er geen hulp van een arts noodig was. De hoogere en lagere rechters hebben hier blijkbaar in de dwaling verkeerd, die ook in ons land in breede lagen der bevolking heerscht, dat de apotheker de aangewezen persoon is voor de eerste hulp, hoewel noch hij, noch zijn personeel, daarvan iets heeft geleerd en hij voor de wet even onbevoegd is als ieder ander burger. Toch ziet men telkens, als er „iets gebeurd is” een hinderlijk „standje” ontstaan voor de deur van den apotheker, die het buitenkansje heeft, dicht bij het ongeval gevestigd te zijn. Het werk, waartoe hij bevoegd en geroepen is, moet dan worden gestaakt, zijn pakjes verbandstof moet hij op eigen kosten aanbreken, zijn vloer, toonbank, mortier, bemorsen, en gewonde zoowel als apotheker mogen zich gelukkig prijzen, als met dit alles niet meer kwaad dan goed wordt aangericht. Nu het blijkt, dat deze welwillendheid den apotheker ten slotte tot werkelijke verplichting zou kunnen worden aangerekend, zouden de apothekers goed doen, bij voorbaat de aandacht van het publiek te vestigen op het feit van hun onbevoegdheid en de wenschelijkheid om bij ongevallen steeds hulp van bevoegden in te roepen; dan kunnen zij in voorkomende gevallen de ingeroepen hulp weigeren en naar den bevoegde verwijzen. Zou dan een politiemans bevelend optreden, want dat kan wel eens gebeuren, dan kan men hem, gelijk ook in het *Pharm. Weekbl.* wordt aanbevolen, proces-verbaal doen opmaken en daarin doen opnemen, dat men geen verantwoordelijkheid voor de gevolgen aanvaardt, dus dat de politiemans die moet aanvaarden.

DE DUITSCHE ARTSEN TEGEN DE SOCIALISATIE VAN ONS BEROEP. — De Aertzetog te Eisenach heeft zich, volgens een bericht in de *Deutsche Tagesztg.*, met algemeene stemmen verklaard tegen de socialisatie van het geneeskundig beroep, daar deze niet in het belang der zieken en der wetenschap wordt geacht. PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE BESMETTELIJKHEID VAN DE INFLUENZA.

In antwoord op het ingezonden stukje van dr. E. BEMELMANS (*Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, n°. 12, bldz. 851) diene het volgende:

Ik ben niet overtuigd, dat „de besmettelijkheid der influenza een hoogst eigenaardige is”, zooals de heer BEMELMANS schreef; volgens mij is zij niet eigenaardiger, dan die van andere besmettelijke ziekten, zooals mazelen, roodvonk, longpest, enz. Als bewijs daarvan rapporten van 1890 aan te halen, lijkt mij overbodig, nu ieder van ons de epidemie van 1918—1919 heeft meegemaakt.

Of de pandemische influenza door hetzelfde virus wordt veroorzaakt als de epidemische of endemische, weet ik niet. Zoolang de veroorzakers van beide ziekten niet behoorlijk zijn afgezonderd en met elkaar vergeleken, lijkt het mij ijdel daarover te praten. Ik heb mij in mijn overzicht uitsluitend bepaald tot de pandemieën van 1889—1890 en 1918—1919.

Aangezien BEMELMANS in zijn artikelen en in zijn voordracht uitdrukkelijk mededeelde, dat de z.g.n. borstziekte van het paard niet op de gewone wijze besmettelijk is, en hij deze ziekte met de menscheninfluenza vergelijkt, zij het ook thans met den endemischen vorm, moet men toch wel tot het besluit komen, dat de menscheninfluenza volgens BEMELMANS niet besmettelijk is. Ten overvloede vroeg ik BEMELMANS naar dit punt op den avond van zijn voordracht in het Genootschap voor Natuur, Genees- en Heelkunde en toen deelde hij mij — even vóór zijn voordracht — mede,

dat hij inderdaad meende, dat de menschen-influenza niet besmettelijk is. „Pour discuter il faut être d'accord”, en dus heb ik, en ook anderen, niet op deze zoo geheel afwijkende meening gereageerd in de discussie na de voordracht.

Ik zie natuurlijk met belangstelling de volgende mededeeling van den heer BEMELMANS tegemoet: misschien wil hij dan duidelijk erin uiteenzetten, hoe hij zich de aetiologie der influenza denkt; tot dusverre heeft hij zich daarover niet in het positieve uitgelaten, noch in zijn geschriften, noch in zijn voordracht.

Amsterdam, 28 September 1919.

L. K. WOLFF.

HET NIET MAKEN VAN EEN DIAGNOSE WEGENS VERZUIM VAN ONDERZOEK.

Het feuilleton met als opschrift het bekende gedichtje van HEINE in het *Tijdschrift* van 20 September, ondertekend door collega L. F. DRIESSEN, heb ik met zeer veel belangstelling gelezen en, hoewel overtuigd van het „dwalen is menscheijk”, nog meer van het „wie van u allen zonder zonde is, werpe den eersten steen op haar”, dacht ik mij gelukkig, dat ik dezen schoen niet behoefde aan te trekken. Maar ik dacht weer: zijn de verhalen der patiënten over ons wel altijd waar, maken zij hun huis-(bus-) dokter niet wel eens zwart, hebben zij misschien een onderzoek geweigerd of uitgesteld en zijn niet weer teruggekomen, hebben zij een buurvrouw op het spreekuur gestuurd om een recept, of hebben zij na één consult bij den dokter, toen deze zeide: als het niet verandert, zal ik je eens moeten nakijken (op zich zelf al wat nalatig), gedacht: „ik ga eens naar een kwakzalver” en zijn zij later uit schaamte den dokter voorbijgegaan en naar de polikliniek van den vrouwenarts gegaan? Al deze vragen drongen zich na lezing bij mij op, want er zijn beslist patiënten, die behagen erin scheppen den huisdokter te bekladden. Wat men van booze en zwaar fantaseerende patiëntentongen kan opvangen, als men ze laat uitspreken, wat ik steeds vermijd, is soms te dwaas om te zeggen. Dr. A. neemt zijn patiënte op de knie, als hij het pessarium schoonmaakt, dokter B. wast zijn handen niet bij een bevalling, dokter C. jaagt de patiënten de deur uit, als zij even te laat op het spreekuur komen, dokter D. percuteert op de jas, niet op de huid; te veel om op te noemen. Ik deel ook niets nieuws mee, maar toch is het wel goed, dat ieder, die DRIESSEN's feuilleton met aandacht leest, dit ook nog eens hoort. Nog iets. Eén mijner patiënten, vrouw van 40 jaar, die een meisje heeft van 9 jaar en sindsdien nooit heeft getwijfeld, was ruim 3 maanden de periode kwijt, ging niet naar den huisarts, maar naar een polikliniek voor vrouwenziekten; zij denkt zwanger te zijn, de dokter zegt echter: „was je het maar”! Patiënte krijgt voor één maand poeders mede, n.b. 90 stuks, en moet, als die maand om is, terugkomen. Patiënte komt bij mij na 14 dagen, zegt niets van haar bezoek aan de polikliniek en ik zeg haar na onderzoek, dat zij wel zwanger zal zijn. Daarna krijg ik bovenstaand verhaal; ik ga nu ook twijfelen en zend patiënte nog eens naar de polikliniek met een briefje van mij; patiënte komt terug met een briefje, dat zij zwanger is ongeveer 4 maanden. Vóór eenige dagen kom ik bij de moeder, omdat het kindje een huidaandoening heeft, en word ik ontvangen (de vrouw is wat ruw) met de woorden: „daar zit nu de zenuwknobbel van het gasthuis”! (het kindje in den tafelstoel). Is dit alles nu waar? Ik weet het niet, ik geloof het ook niet, maar ik kan deze vrouw even goed aanwijzen als DRIESSEN zijn niet onderzochte patiënten met niet meer te opereeren baarmoederkanker, indien zij nog leven.

Errare humanum est, behalve voor den geneesheer.

De publieke opinie kent voor een geneeskundige dwaling slechts den strop, zegt A. F. SOER in zijn aphorismen (bladzijde 244). Maar hij had er bij kunnen voegen: het publiek mag ons graag bekletsen; de goeden natuurlijk niet te na gesproken; desniettemin zal het geschrevene door DRIESSEN ons tot nog grootere nauwkeurigheid aanzetten en ik ben er van overtuigd, dat er sinds 20 September 1919 wel eenige vrouwen meer zijn onderzocht dan vóór dien tijd; laten wij hopen voor een onschuldig lijden.

Weesp, 28 September 1919.

S. WARTENA.